

כטעות העולם, אלא שבמקום לדייק ולהתייגע על עומקם של דברים, מתעכבים על עניין שטחי יותר, עניין הקשור ומביא לידי הוספה בשמחה, אבל בכל אופן הרי זה עניין של "תורה", ככל ענייני התורה¹¹¹.

בהתוועדות פורים, נהג הרבי לעשות מגבית עבור 'קופת רבינו'¹¹².

לקראת סיום ההתוועדות נהג כ"ק אדמו"ר להזכיר אודות ההכנות למבצע פסח, כולל לדאוג למעות-חיתין, מזון ולבוש, כיוון שמיום הפורים עצמו מתחילים "שלושים יום לפני החג"¹¹³.

נוהגים לנגן 'האפ קאזאק'¹¹⁴. בחיפה קוראים את המגילה גם בט"ו, כי היא ספק מוקפת חומה¹¹⁵.

פדר פורים המושלש בעיה"ק ירושלים ת"ו: ביום ו' י"ד באדר: קוראים את המגילה בברכותיה בלילה וביום – אחר קריאת המגילה בלילה אומרים ואתה קדוש – ונותנים מתנות-לאבינונים. אבל אין אומרים ועל

הניסים, ואין קורין בתורה. ביום שבת-קודש פרשת צו: אומרים "ועל הניסים" בתפילה ובברכת-המזון, ומוציאים שני ספרי-תורה, בראשון קורין לשבעה עולים בפרשת צו, ובשני למפטיר בפרשת בשלה "ויבוא עמלק" (הקריאה דפורים). הפטרה: "כה אמר ה' צבאות, פקדתי..." (הפטרת פרשת זכור).

ביום ראשון, ט"ז באדר: עושים סעודת פורים [וגם מתנות-לאבינונים¹¹⁶] ומשלוה-מנות, ואין אומרים תחנון, ולא 'ועל הניסים', ויש לאומרו בברכת המזון ב'הרחמן' (במקום הרחמן דשבת יום-טוב): "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי..."

ויש מחמירים לצאת ידי כל הדעות: ושולחין מנות בימים י"ד, ט"ו וט"ז, וסעודת פורים עושים גם בשבת, שמוסיפים סעודה אחת לשם פורים.

בקביעות לנגנו לקראת סיום התוועדות הפורים, ואחריו יגיע אוריצי"י פעמים שציווה לנגן גם 'קול ביער' (שם, ניגון כג). – יאוצרי עמי רצב"ג.
 (111) הערה למכתב לכינוס השלוחים, ליקוטי-שיחות חכ"ט עמ' 423. ובשיחות קודש תשל"ז ח"ב ס"ע 7 (כמו בלוח ע"ר-חיים) ציין רק שיש 'סברא' כזאת.
 (112) אס שכת, וגם תמיד – כי חייב לתפס בסעודתו – ליקוטי-שיחות כרך כא עמ' 490, 'יערי הלכה ומנהגי או"ח ח"ב ס"י רצד (המשניב שציין שם בסופו, הוא בסי' תקכ"ט ס"ק יז).
 עמ' 980.
 (111) התוועדות תשמ"ה ח"ג עמ' 1426.
 (112) ספר-המנהגים שם, ומציין לספר-השיחות תורת-שלום עמ' 243.
 (113) שו"ע אדמוה"י ס"י תכט ס"א. ראה התוועדות תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשד"מ ח"ב עמ' 1280, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב עמ' 339, 399, ועוד.
 (114) ספר הניגונים, ניגון כד – שיחת פורים תש"ב. לפעמים נכר פורים בין הזמנים שבהם ניגנו את ניגון יארבע הבנות של אדמוה"י (שם, ניגון א). הרבי ציווה

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהדה"ק רלו"י מליובאוויטש
 עזוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקנו

ערב שבת-קודש
 פרשת ויקרא / זכור
 ז' באדר-ב ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
 צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות
 האחים התמימים הדגולים לבית
 דייטש
 הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
 וגיסם ר' גבריאל גופין שיחזו

לוח השבוע

ועל-דרך-זה בנוגע לכל בני-ישראל, כמדובר כמה פעמים שצריך להיות על-פי ההגבלות תורת החסידות, ואין צורך להאריך בזה, כיוון שהדברים ידועים ומפורסמים, וגם בדפוס¹⁰⁶.

יש להרעיש ולפרסם בכל מקום ומקום, הן בחו"ל והן (ועל-אחת-כמה-וכמה) באר"ק, על-דבר ההשתרלות שכל ענייני הפורים יהיו באופן ד'רוב עם הדרת מלך... בנוגע ל'משתה ושמחה' – אף שכל אחד ואחד חוגג סעודת פורים בביתו, עם בני משפחתו... הרי יכולים להוסיף בשמחת פורים 'ברוב עם' לאחר הסעודה בביתו...¹⁰⁷.

מנהג האדמו"ר – "מאמר דא"ח בתוך הסעודה"¹⁰⁸.

הגזירה הידועה אודות ההגבלה בשתיית משקה – בתוקפה עומדת גם כפורים¹⁰⁹. היו פעמים ש"ק אדמו"ר ביקש בהתוועדות דפורים או דשבת-קודש שלאחריו¹⁰⁹, שעל-כל-פנים אחד המסובים יקיים 'עד דלא ידע' כפשוטו ו'יוציא' בזה ידי חובה את כל הציבור¹¹⁰.

"פורים-תורה" איננו עניין של ליצנות ח"ו

לבחורים היתה הסתייגות מכך גם לפני הגזירה על משקה, ראה 'התוועדות' תשי"ב ח"ב עמ' 45, וכמוכן לאחריה גם כשהורה כניל [כנון בפורים תשליא], והגזירה הידועה להגבלה במשקה נדחתה על-ידו לאותה שעה. וכנראה לזה הכונה בשיחת שי"פ שמיני תשמ"א (הקטע השידך לזה נעתק גם בסי' אישכילה בדרך תמים עמ' 181). וראה 'אוצר' עמ' רג, ובכרך אלול-תשרי עמ' סט"ש בקשר לשמחת-תורה.

107) שה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 335. הרבי הסביר זאת (כנראה – את ההתוועדות שלו) כיוון שגם בעד-דלא-ידעי ניתן להגיע לדרגות נעלות יותר ('התוועדות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1420 ואילך).

108) בספר-השיחות תשי"ח ח"א עמ' 351 הציע הרבי לערוך ג' התוועדות בקשר לימי הפורים, כדי שיהיו באופן של 'חזקה', עיי"ש.

109) **מפורש** בכ"מ, ומהם במענה ביחידות; שנדפס בסי' היכל-מנחם כרך ג עמ' רנח. וראה לעיל הערה 106.

110) כנון 'התוועדות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1478.

111) ראה גם 'תורת-מנחם – התוועדות' (טו) תשס"ז ח"ב עמ' 145.

ביאור העניין במכתבו שנדפס בהתוועדות' תשמ"ב ח"ב

על-ידי הקטנים⁹⁷.

בימי הפורים נהגו הקטנים והקטנות ללבוש 'עטרה', ותבוא עליהם ברכה⁹⁸.

לעניין נתינת 'מחצית השקל' בירושלים ת"ו⁹⁹ ראה הערה 38.

משתה ושמחה:

סעודת פורים עושים לכתחילה בשחרית (דהיינו להתחיל בה לפני הצות. הצות היום באזור השפלה: 11:45), משום כבוד שבת¹⁰⁰.

גם בני ירושלים צריכים להרבות היום קצת במשתה ושמחה¹⁰¹.

"טוב לעסוק מעט בתורה קודם הסעודה"¹⁰², רק מעט – כדי שלא יימשך בלימודו וישכח לקיים מצוות סעודת פורים¹⁰³.

"לנטילת-ידיים, ברכות המוציא והמזון של סעודת פורים ואמירת הדא"ח, לבוש האדמו"ר 'סויבלענע היטל' והגור אבנט"¹⁰⁴.

"שמחת פורים גדולה הרבה משמחת יום-טוב"¹⁰⁵.

"בנוגע להתוועדויות במשך המעט-לעת דפורים, מתוך שמחה באופן ד'עד דלא ידע', אבל עם הגבלות כו', ובפרט בנוגע לתלמידים,

1239, ועוד. ע"ד הצגות לבנות בפורים – ראה היכל-מנחם כרך ג עמ' קמה. בליקוטי-שיחות חלי"א עמ' 279 באריכות, שלא ישחקו כלל הילדים בתפקיד 'המן', ובוודאי שלא בהתלהבות.

98) 'התוועדות' תשמ"ח ח"ב עמ' 484.

99) וכן בשאר מקומות שהם יספק מוקפות חומה יש לנהוג להומרא. וכן להלן כשנוכח ירושלים.

100) לוח כולל-חביד, ע"פ הרמ"א (אף שבשו"ע אדה"ז סי' רמט נזכר רק ע"ד ישעה עשירית). וראה לעיל הערה 88.

101) בספר-המנהגים שם הביא סתירה בדעת אדמוה"ז אם יש חיוב לאכול פת בפורים, עיי"ש.

102) רמ"א סי' תרצ"ה סי"ב. וראה הערת הגהמ"ה שו"ת מנחת-יצחק ע"ז בלוח דבר-בעת.

103) רמ"א ע"ש.

104) ישערי המועדים פורים סי' י.

105) ספר-המנהגים שם. והרבי נשיא דורנו לא חשב כובע זה.

106) תורה-אור צ"א. ספר-המנהגים שם ובעמ' 38, ושי"ו ועד"ו באניק ח"ב עמ' קסז.

107) 'התוועדות' תשי"ח ח"ב עמ' 372. אמנם היו פעמים שהורה הרבי לקיים 'עד-דלא-ידע' כפשוטו, אך ביחס

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ז' באדר-ב התשס"ה – י"ד באדר-ב התשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ז' באדר-ב	ה' פסולי המוקדשין. פרק ח-י.	ה' פסולי המוקדשין. פרק ז.	מל"ת קלא.
ש"ק	ח' באדר-ב	פרק יא-יג.	פרק ח.	מל"ת קל. קבט.
א'	ט' באדר-ב	פרק יד-טז.	פרק ט.	מ"ע צא.
ב'	י' באדר-ב	פרק יז-יט.	פרק י.	מ"ע צ.
ג'	יא באדר-ב	ה' עבודת יום הכפורים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יא.	מ"ע מט.
ד'	י"ב באדר-ב	פרק ד-ה. ה' מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יב.	מ"ע מט. קיח.
ה'	י"ג באדר-ב	פרק ב-ד.	פרק יג.	מל"ת קיג.
ו'	י"ד באדר-ב	פרק ה-ז.	פרק יד.	מל"ת קיד.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*		זמן וזריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה 72 ד'	לפני הזריחה 120 ד'						
ו', ז' באדר-ב	3.47	4.35	4.57	5.52	8.46	11.49	12.19	5.50.7
ש"ק, ח' באדר-ב	3.46	4.34	4.56	5.50	8.45	11.49	12.19	5.51.4
א', ט' באדר-ב	3.45	4.33	4.54	5.49	8.45	11.48	12.19	5.52.1
ב', י' באדר-ב	3.43	4.31	4.53	5.48	8.44	11.48	12.19	5.52.8
ג', י"א באדר-ב	3.42	4.30	4.52	5.46	8.43	11.48	12.18	5.53.5
ד', י"ב באדר-ב	3.40	4.29	4.50	5.45	8.42	11.48	12.18	5.54.2
ה', י"ג באדר-ב	3.39	4.27	4.49	5.44	8.41	11.47	12.18	5.54.9
ו', י"ד באדר-ב	3.37	4.26	4.48	5.43	8.41	11.47	12.18	5.55.6

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות. ** לנבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין. *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת ויקרא	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
ויקרא	5.13	6.26	5.29	6.28	5.20	6.28	5.31	6.29
צו	5.18	6.31	5.33	6.33	5.25	6.33	5.36	6.33

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שיע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

ככתוב "ימי משתה ושמחה"⁸⁶.
 במשך יום הפורים היה הרבי משתדל לאכול 'אוזן המן' ממולא פרג, לקיים מנהג ישראל בזה⁸⁷.
 זמן קיום מצוות היום – עד השקיעה⁸⁸.
 משלוח-מנות – חייב לשלוח שתי מנות מדבריי-מאכל או משקאות לאדם אחד, איש לרעהו ואשה לרעותה⁸⁹. אין שולחים מנות לאבל (רח"ל) תוך שלושים ולאבל על הוריו תוך שנים-עשר חודש⁹⁰. האבל עצמו, אפילו תוך שבועה, חייב במשלוח-מנות, אך לא ישלח אלא מאכלים ולא מגדנות⁹¹.
 מתנות-לאביונים – חייב לתת לשני עניים פרוטה לכל אחד, ואפילו איש לאשה ראוי. והמרה לשלוח מנות לרעים (הרי"ש בצירי) וצדקה לאביונים – משובה⁹², ומוטב להרבות

(87) 'התקשרות' שם.
 (88) את הסעודה יש להתחיל לפני חצות כדלקמן בפנים, ואם יש צורך יש להעדיף להתחיל לפני יעשה עשירית; (באזור המרכז: 15:00). ואם אחר, או כשעורכים סעודה לרבים ולא ניתן לקיים מוקדם יותר, יעשה סעודתו אח"כ עד השקיעה. אם מתחילים את הסעודה אחר חצות, לכאורה עדיף להתפלל מנחה גדולה לפני. אשה שהדליקה נרות או אש שקיבל שבת, צריכה להתנות שע"פ לענין הסעודה אינם מקבלים שבת (אם ההדלקה היא תוך חצי שעה לשקיעה, אי"צ שהבעל יקבל שבת במקומה). אם יש צורך בכך, ניתן לקיים 'פרוס מפה ומקדש' ולהמשיך לאכול סעודת שבת*. בקצות-השולחן (סי' מו בבדה"ש סי"ק כב, עיי"ש) פסק שבמקרה זה לא יאמר יועל הניסים בברכת המזון, וכל-שכן אם התפללו באמצע הסעודה (שו"ע אדה"ז סי' קפח סי"ז).
 אגב, בקביעות זו צ"ע במצוות החג אם אפשר לקיים אחר השקיעה מספק כשלא קיימן לפני כן: מגילה (נוזיה דרבה), סעודה (לפני קידוש אסור ואחריו יצא פורים), מנות ומתנות (במאכל – מצד מוי"מ).
 (89) שו"ע ורמ"א סי' תרצ"ה סי"ד. אודות משלוח-מנות, ראה שיחות-קודש תשל"ו ח"א ע"מ 565 ששיעורן לכתחילה כזית בכל מנה וע"פ כזית יחד. ולכתחילה שווין ביחד ב' פרוטות לפחות. ומצוין לצנפת-ענבל על הרמב"ם ה"ל מגילה סי' ב' הט"ו, עיי"ש.
 (90) כן הורה הרבי לפרסם שלא ישלחו לו בשנת האבלות (על אמו הרבנית חנה ע"ה, תשכ"ה) – נטעי-גבריאל אבלות

(*) אף בשו"ע אדמו"ר (סי' רע"א סי' יא) שולל זאת לכתחילה לבעל נפש' בגלל הספק אם לברך המוציא, היו למעשה נהגו בכך חסידים בהתוודות יו"ט בכל הדורות וגם לפני רבותינו ונורבית הפסק זה אצלו החל משמ"ח תש"ם רק מפני הבלבול שלא נהגו שם כראוי – 'ידישה של שנה' יוסף הי"ש, עמ' 177.

נקודת הפורים חודרת בגדרי הזמן והמקום

העילוי והחידוש שבתורה אינם בהעלאה מהארץ לשמים אלא בהמשכת התורה למטה בארץ, למקום ששם נמצא גם היצר-הרע □ דווקא מכוון שפורים נמשך ממקום עליון ביותר, שמצד זה "מגילת אסתר אינה בטלה" – נכוחו לרדת ולחדור במקומות הנמוכים ביותר ועד ל"בני הנפרים" □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בהתוועדות פורים, אודות פורים שנת תק"ה: שנת תק"ה היא השנה שבה נולד רבינו הזקן – בח"י אלול. ובפורים שלפני זה, התוועד הבעש"ט עם תלמידיו, החברייה קדישא, – באומרו, בין הדברים (בשייכות לשנה ההיא שהיתה שנת העיבור), שהעולם הוא עכשיו בעיבור – וביאר העניין שבני-ישראל נקראים במגילה בשם "יהודים", ושש פעמים נאמר במגילה "יהודים" בשני יו"דין, שמורה על עשר כוחות של נפש האלוקית ועשר כוחות של נפש הטבעית. ואילו בתורה – נקראים הם בשם "בני ישראל".
 השם "יהודים" – הוא על-שם עניין המסירות-נפש: איתא בגמרא "אמאי קרי ליה יהודי" – אף שלא היה משבט יהודה – "על שום שכפר בעבודה-זרה, שכל הכופר בעבודה-זרה (שהוא כמורה בכל התורה כולה)" נקרא יהודי".

והרי הכפירה בעבודה-זרה היתה אז מתוך מסירות-נפש, שלכן, רק "מרכי לא יכרע ולא ישתחוה", ואילו "כל עבדי המלך... כורעים ומשתחוים להמן כי כן ציווה לו המלך".
 ואילו השם "בני ישראל" – איתא בספרי קבלה ש"ישראל" ראשי-תיבות יש ישישים ריבוא אותיות לתורה, כנגד ישישים ריבוא נשמות ישראל (והיינו, שכל נשמה פרטית היא "ענף" מאחד משישים ריבוא הנשמות שהם שורשים), שכל נשמה יש לה אות בתורה. והעניין בזה – שהכוח והוראת-הדרך על עניין המסירות-נפש ("יהודים") הוא מהאות בתורה שיש לכל אחד מישראל.
 עד כאן תוכן תורת הבעש"ט.

ב. והנה, כמו בכל עניין בתורה, ובפרט בתורת של נשיא ישראל – יכולים ללמוד מתורת הבעש"ט הנ"ל כמה וכמה פרטים: ספר תורה, שיש בה קדושה ועלית ביותר –

1) תש"ה בתחילתה (סה"ש תש"ה עמ' 71).
 2) מגילה יג, רע"א.
 3) קידושין מ, א.

4) אסתר ג, ב.
 5) מג"ע אופן קפ.
 6) תניא פל"ז (מח, א).

נעשית על-ידי צירוף כל האותיות שבתורה, ואם חסרה אות אחת בתורה, לאו דווקא בפסוק "אנוכי הוי' אלוקיך", אלא איוו אות בתורה שתהיה, אזי הספר-תורה פסולה (כמבואר בזהר⁷⁸).

ועל-דרך זה בנוגע לשישים ריבוא נשמות ישראל, שבצירוף כולם יחד נעשית הקדושה של הספר-תורה הכללי, שמורכב משישים ריבוא האותיות שבתורה. וכאשר נשמת איש ישראל מתקשרת עם שורשה בתורה, אזי מתגלה בה כוח המסירות-נפש שהיה אצלה לפני זה בהעלם, והמסירות-נפש פועלת – כמו בימי הפורים – לא רק שיהיה "ונהפוך הוא", אלא גם ש"רבים מעמי הארץ מתייהדים".

וההדרגה בזה – שהתקשרות נשמת איש ישראל עם התורה היא על-ידי אות בתורה: תורה – היא עניין של לימוד, וכלשון הכתוב: "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים". אמנם, עניין זה שייך רק בנוגע לפסוק **ועניין שלם** שבתורה, מה-שאי-כן בנוגע לאות שבתורה, שלכאורה אין בה עניין של שכל והבנה והשגה.

וזהו ההוראה בתורת הבעש"ט – שהתקשרותו של יהודי עם התורה היא על-ידי **אות** בתורה, שיוכלה לכלול את כל התורה כולה, אבל, אין זה עניין של שכל, שהרי באות אחת אי-אפשר לקבוע עניין שכלי בגלוי (כי אם ברמז, ברמז-דרמזי ובעומק יותר). ובאופן כזה – לא על-ידי שכל והבנה והשגה – מתקשר יהודי עם התורה, לקבל את כוח המסירות-נפש.

וכאשר יהודי לוקח את התורה כפי שצריכים לקחת את התורה, היינו, שידוע שזהו רצונו של הקב"ה שלמעלה מהבנה והשגה בתכלית –

(7) ראה זח"ג ע"א, תקו"ז תכ"ה.

(8) ואתחנן דו, יחזקאל לג, כד.

(9) אג"ק שלו ח"ג עמ' תקסח (משיחת פורים תע"ב).

(10) תולדות כו, ה.

(11) יחזקאל לג, כד.

(12) ראה שיחת פורים תשט"ו ס"ו ואילך (ת"מ ח"ג עמ' 302 ואילך).

ואתה קדוש. קדיש (יהא-שלמא). עלינו. קדיש-יתום. אל תירא. אך צדיקים⁷⁵. הקורא מגילה לנשים, מברכות לעצמן (מעומד⁷⁶). ואם לאו – יברך הקורא⁷⁷.

הרמ"א פסק שאין לברך אחר קריאת המגילה אלא בצבור⁷⁸, אבל האדמו"ר מברך על קריאת המגילה גם ביחיד לפניו ולאחריה, הן בלילה והן ביום⁷⁹.

"גם בלילה ישמח, וירבה קצת בסעודה"⁸⁰, ויאמר 'על הניסים' בברכת המזון. שחרית: בשמונה-עשרה – ועל הניסים. אין אומרים תחנון ו'אל ארך אפיים'. חצי קדיש⁷⁵.

קוראים לשלושה עולים בפרשת בשלח "ויבוא עמלק" (שמות יז, ח-טז), שלושה פסוקים לכל אחד. 'זכר עמלק' – קוראים זכר (סגול סגול) ואחר כך זכר (צירי סגול)⁷⁹. מי

המובאות ביטור השלם.

(74) לוח כולל-חבי"ד. כן משמעות לשון אדמו"ר בסידורו שלא הביא עניין כריכת המגילה, כדעת סדר-היום, המגיא וסיעתם שאין קפידא מתי לכורכה, ומבאר זאת ע"ד הנגלה וע"ד החסידות – משיחת פורים תשט"ז, מונה, שערי המועדים – פורים סי' נו, עיי"ש. והמסקנא – שעדיף [בהנחת השיחה (ה'התועדויות' תשט"ז ח"ב סי' 157)] הדגיש הרבי ש**הציבור** ינהג כך, וכן העתיק ביאוצרי עמי רסא, אבל בשיחה המוגהת לא הזכיר זאת, ומשמע שזה נוגע גם ל**ש"ץ** להשאיר את המגילה פתוחה עד אחר ברכה אחרונה, שע"י זה ימשיכו ענייני המגילה להאיר בגילוי. [הרבי עצמו החל, בדרך-כלל, לגלול את המגילה עם סיום הקריאה, והמשיך בכך בשעת הברכה (יאוצרי, עיי"ש), אבל כמובן זה אינו הוראה לרבים].

(75) לוח כולל-חבי"ד.

(76) ע"פ שו"ע אדה"י סי' ח ס"ג.

(77) ברמ"א סי' תפ"ט סי"ב, מגיא סי' תרצ"ב ס"ק ה ופרמ"א בא"ש שם ועוד, פסקו שיברכו **לשמוע** מגילה⁷⁷, אבל הפר"ח סי' תרפ"ט (ובליקוטים) חולק ע"י וס"ל שחייבות גם בקריאה וברכו כרגיל. י"א שהרבי היה קורא את המגילה לנשים בבית הרב, וברכו לעצמן "על מקרא מגילה".

(78) רמ"א סי' תרצ"ב סוס"א. ולדעת הב"י מסיק בכ"ז החיים סי' תר"צ ס"ק קכד שגם היחיד מברך. וכי שכן פסקו הא"ר, מאמר מרדכי וכן איש ח"ק, וכ"פ גם הערוך-השולחן (תרצ"ב סי' ה, גם כימנהג העולם).

(79) ספר-המנהגים.

(80) רמ"א סי' תרצ"ב ס"א.

(81) לוח כולל-חבי"ד, וראה דעת המגיא סי' תרצ"ד שזהו זמן נתינתה לכתחילה.

(82) כן נהג תמיד המוהל הרה"ח ר' יעקב-יוסף רסקין ע"ה (התקשרות' גיליון מ עמ' 18) למול לאחר קריאת המגילה, כדעת תה"ד סי' רסו, ב"י בבדק-הבית י"ד סו"ס רס"ב, שו"ת הרדב"ז ח"א סי' רנא, הפר"ח והגר"א סו"ס תרצ"ג והפרמ"ג סו"ס תרפ"ז, מנהג פרנקפורט שהובא בהגהה במהרי"ל דלהלן, ומנהג הספרדים כמובא בכ"ף החיים סי' תרצ"ג ס"ק ל. מאידך, בלוח כולל-חבי"ד כתבו למול לפני קריאת המגילה (וצריך חיפוש אם כתבו כן גם בשנים שהוגה ע"י הרבי, וכן אם כל מה שלא תוקן אז נחשב 'מונה'), ע"פ הרמ"א שם ממהרי"ל, וכן מנהג העולם האשכנזים כמ"ש המשגיב סו"ס תרפ"ז מהח"א. וראה יספר מהרי"ל – מנהגים עמי תכ, ושי"ן. אוצר-הברית ח"א עמי רעח.

יש נוהגים לקרוא לתינוק הנימול או 'מרדכי', נסמן בנטע"י גבריאל עמי צה.

(83) ספר-המנהגים שם, יאוצרי עמי רסח, ושי"ן.

(84) בסידורי תהלת-ה' נדפס: "ומחזירין הספר-תורה וקוראין המגילה". אך משנת תשל"ח ואילך נוספה שם בשולי הגיליון הערה שמהגנו כני"ל. בסי' עשר-הכולל פ"א אות כב ס"ה ובי' חקרי מנהגים עמי רגב תבאר טעם ומקור מנהגו, עיי"ש. וראה יאוצרי עמי רסז. מנהג ישראל תורה סו"ס תרצ"ג.

(85) עשר-הכולל שם אות כג.

(86) יערי המועדים – פורים, עמי קמה.

אחר של שידור באמצעים אלקטרוניים, אפילו 'שידור חי' – כי אין זה קול אדם כלל⁶⁰.

קריאת המגילה⁶¹: הרבי היה שומע את המגילה מעומד⁶². בשעת הקריאה עומדים מימינו ומשמאלו של הבעל-קורא⁶³. הבעל-קורא ו"גם השומעים את המגילה כופלים אותה כאיגרת"⁶⁴, והכפילה היא לשלושה חלקים⁶⁵. הרבי היה מברך את הברכות לפני ולאחריה עם הבעל-קורא, הן בלילה והן ביום⁶⁶. בדרך כלל השתדל הרבי, שהמגילה תישאר 'כאיגרת' עד סיום הקריאה⁶⁷.

יכוון להוציא ידי-חובה את כל השומעים והם יכוונו לצאת. אסור להפסיק עד לאחר ברכת 'הרב את ריבנו'⁶⁸.

מי שלא הצליח לשמוע תיבה או פסוק, יקרא זאת מיד, וגם אם אינו יכול לעשות זאת מתוך מגילה כשרה – יקרא מיד בעצמו (עדיף מתוך חומש או מגילה מנוקדת, כדי שלא יטעה) עד מקום שהקורא אוזן בו, כדי שלא יצטרך לחפש קריאה אחרת כשרה החל מתיבה זו ואילך⁶⁹.

"מכים 'המן' כמה פעמים במשך הקריאה, במקום שנזכר 'המן' בתואר כלשהו: 'האגג',

'הרע' וכיוצא בזה"⁷⁰. בקריאת המגילה קוראים כשתי המסורות: "להרוג ולאבד" / "להרוג ולאבד" (ח,יא). ואיש לא עמד בפניהם / ואיש לא עמד לפניהם" (ט,ב)⁷¹.

נוהגים לומר ארבעה פסוקים בקול רם: 'איש יהודי' (ב,א), 'ומרדכי יצא' (ח,טו), 'ליהודים' (ח,טז), 'כי מרדכי' (י,ג). והבעל-קורא חוזר וקורא אותם. עשרת בני המן צריך לקרוא בנשימה אחת, מהמילים 'חמש מאות איש' (ט,ו) עד לאחר תיבת 'עשרת' (ט,ז). הציבור קורא אותם תחילה, והתינוקות מכין אז (ולא כשהבעל-קורא קורא אותם!) כמו בהזכרת המן⁷².

"מנענעים את המגילה באמירת 'האיגרת הזאת' (ט,כו) ו'איגרת הפורים הזאת השנית' (ט,כט)⁷³."

אחר הקריאה מברך "הרב את ריבנו". אסור להפסיק בדיבור עד שייסיים הש"ץ את הברכה. 'שושנת יעקב'. גוסס 'שושנת יעקב': 'ארורים כל הרשעים, ברוכים כל הצדיקים'⁷⁴. אחר-כך⁷⁵ כורך את המגילה (וכן ביום).

מהדורת מכון ירושלים, סיע ע. נ. יאוצרי עמי רנה. 68) ראה שו"ע סי' תר"צ ס"ג ונ"כ, משנה ברורה שם ס"ק ט. 69) ספר-המנהגים שם, ושי"ב. בדרך-כלל היה הרבי מכה ברגלו (הימנית או השמאלית) בכל המן, ובמקום שזכר באיזה תואר היתה ההכאה מורגשת יותר ובמשך זמן רב יותר. לפעמים הכה בחווק יותר בהמן שינגנו בו או בהמן בן המדתאי' (ראה ב'יאוצרי' עמי רנ, ובהתקשרות' בשנים קודמות). הרבי הפגין הנאה וחיך בשעה שהילדים היו מרעישים בהכאת המן, וכמה פעמים דיבר בשיחותיו נגד הגבאים החוששים מ'בילבול' הילדים ומגבילים אותם, וכן נגד המכים יבעל כרחם: "קול דממה דקה..." (יאוצרי שם). 70) ספר-המנהגים שם, 'יאוצרי' עמי רנה, ושי"ב. 71) לוח כולל-חב"ד, כף-החיים סי' תר"צ ס"ק צו מבן-איש" ח. וראה 'יאוצרי' שם. 72) ספר-המנהגים שם (במ"א סי' תר"צ ס"ק יז מסי' מטה' משה: 'האיגרת הזאת' בלבד). המו"ל דילראות את מלכנו' מסר, שבכל השנים שבדק בוודיאו – נענע הרבי את המגילה במקומות אלו ח' פעמים. 73) ספר-המנהגים שם, ושי"ב. וראה שלל הגירסאות

זמן שישנו מציאות של "שטח", באורך ורוחב ועומק או גובה, הרי זה עניין של מדידה והגבלה, היפך העניין ד"לא ידע". ולא ידך גיסא – איתא במשנה¹³ "מגילה נקראת ב"א ב"ב ב"ג ב"ד בט"ו", והמשנה

בימי הפורים עיקר החידוש הוא ב"משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים", ואי-אפשר לצאת ידי-חובה על-ידי משלוח דברי תורה

מפרטת: "כרכין המוקפין חומה... קורין בט"ו, כפרים ועיירות גדולות קורין ב"ד, אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה" – "יום שני בשבת... או חמישי בשבת (מי הקריאה בתורה) שהוא יום כניסה שהכפרים מתכנסין לעיירות", "ופעמים שיום הכניסה ב"ג ופעמים שהוא ב"א" – בהתאם לקביעות השנה. והיינו, שבפורים יש חילוק לא רק בנוגע לזמנים, אלא גם בנוגע למקומות – החילוק בין כפרים, ערי הפרזים, וערים מוקפות חומה. ונמצא, שלא זו בלבד שפורים אינו באופן נעלה יותר מהג הפסח שנחלק לז' ימים, אלא אדרבה – שהרי החלוקה דחג הפסח אינה אלא בנוגע לזמן, ואילו החלוקה דפורים היא לא רק בנוגע לזמן, אלא גם בנוגע למקום, שזהו חידוש שלא מצינו בשאר ימים טובים.

ד. והביאור בזה – שהיא הנותנת:

ובהקדם מה שנתבאר לעיל (ס"כ בגוף השיחה) מהמאמר של רבינו הזקן, בביאור הטעם שמגילת אסתר אינה בטלה, ו"ימי הפורים האלה... זכרם לא יסוף מזרעם" – שזהו לפי שהמשכה ממקום היותר עליון מגעת למטה מטה ביותר, אפילו בשושן, מקום

שבו נתעלם אלוקות עד כדי כך שאפילו בכתבי הקודש, במגילה, אינו יכול להתפרש שמו של הקב"ה בגלוי, אלא ברמז בלבד (בספר-תורה או בראשית-תיבות וכיוצא בזה), ודווקא במקום כזה "לוקחים" את העצמות ומהות שלמעלה

ביותר. ועל-דרך זה בנדון דידן: דווקא מצד זה שעניינו של פורים נמשך ממקום ששם הוא עניין הנצחיות כשלעצמה, שלכן "זכרם לא יסוף מזרעם" – הרי זה נמשך וחודר לא רק בהחלוקות שבעניין הזמן, אלא גם בהחלוקות שבעניין המקום, והיינו, שבכל מקום לפי עניינו נמשכת הנצחיות שלמעלה לפי עניינו של מקום זה בכל פרטיו. וכאמור לעיל (סכ"א בגוף השיחה), שזוהי הגדלות העילוי והחידוש שבתורה – לא לעלות מהארץ לשמים ושם לקבל את התורה, אלא לקבל את התורה בארץ למטה מעשרה טפחים, ולמטה בארץ, ששם נמצא גם היצר-הרע, תפעל התורה גם על היצר-הרע, עד שיהיה "ואהבת גו' ככל לבבך"¹⁴, "בשני יצריך"¹⁵, היצר-טוב והיצר-הרע – שזוהי עבודה נעלית יותר מאשר עבודתו של צדיק גמור שעובד עבודתו רק עם נפשו האלוקית, ומצד איזו סיבה שתהיה אינו פועל על נפש הבהמית.

ז. וזהו החידוש של פורים גם לגבי חנוכה – שנוסף על המעלה שיש בחנוכה ופורים לגבי

15) ברכות נד,א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ.

13) ריש מגילה ובפרש"י.

14) ואתחנן ו,ה.

דווקא מצד גדול המעלה דפורים הרי זה נמשך וחודר גם למטה ביותר, לפעול אצל בני הכפרים, שנמצאים במעמד ומצב שזקוקים להגיע לאלו שלמעלה מהם שדרים בעיר גדולה מוקפת חומה – שגם אצלם יומשכו כל ענייני הפורים באופן שיהיו קורין את המגילה עם כל הפרטים כמו שנקראת בעיירות המוקפות חומה.

1. ועוד עניין בזה – כדברי הגמרא²⁰ ש"חכמים הקילו על הכפרים להיות מקדימין ליום הכניסה כדי שישפכו מים ומזון לאחיהם שבכרכים":

בן כפר יכול לחשוב, שכיוון שנמצא ב"כפר", אינו אלא "מקבל" בלבד, ולהרגיש את עצמו ירוד ("אראפ-געפאלן") לגבי בני עיירות גדולות וכרכים המוקפים חומה.

אך האמת היא, שכן כפר אינו צריך להרגיש את עצמו ירוד לגבי בני הכרכים (עירות גדולות וערים מוקפות חומה), כי, הקיום של בני הכרכים הוא – על-ידי זה שבני הכפרים מספקים מים ומזון לאחיהם שבכרכים!

ועל-דרך מה שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמשך ההילולא²¹, שעניין הניצחון נעשה על-ידי אנשי החיל דווקא (אלא שמצד כמה סדרים נקרא הנצחון על-שם המפקד וראש החיל), כפי שרואים במלחמה כפשוטה, שאלו שעומדים בקשרי המלחמה ומעמידים את עצמם בסכנה להתקיף את השונא והאוייב ולהלחם עמו ולנצחו – הם אנשי החיל, ועל-דרך זה ב"צבאות השם", שאלו שפועלים את הניצחון הם אנשי החיל אשר נגע יראת ה' בלבם²².

* * *

שלוש רגלים, כיוון שערכים דברי סופרים יותר מדברי תורה, יש מעלה יתירה בפורים לגבי חנוכה:

בימי חנוכה – המצווה היא בהדלקת נרות, ואומרים מיד ש"אין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד"¹⁶; זהו עניין שלמעלה ממך. על-יד הדליק את הנרות, אבל לאחרי כן יכול אתה רק להסתכל עליהם, מבלי ליהנות מהם, ואחר-כך נמשך העניין באופן ד"להורות ולהלל", שזהו עניין של תפילה ותורה.

אבל בימי הפורים – עיקר החידוש הוא ב"משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים", ואי-אפשר¹⁷ לצאת ידי-חובה על-ידי משלוח דברי תורה...

– בנוגע לסעודה שלישית, יכולים לצאת ידי חובה על-ידי אכילת דג-מלוח, או על-ידי אמירת דבר-תורה¹⁸, אבל בנוגע לפורים אין עצה כזו; "משלוח מנות" צריך להיות דבר הראוי לאכילה, ועד שיש סברא¹⁹ שצריך להיות דבר הראוי לאכילה ללא עבודה, שלכן, על-ידי בשר חי אי אפשר לצאת ידי חובת משלוח-מנות.

כלומר: החידוש של פורים הוא – שהמשכת העצמות שלמעלה מתלבשת ב"משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים", היינו, שנותן לרעהו דבר מאכל מוכן, כך, שגם אם הלה אינו יודע כיצד לעשות מבשר חי בשר מבושל, נותנים לו מן המוכן, שיוכל מיד לאכול, והמאכל יהיה דם ובשר כבשרו.

וזהו גם הטעם שעניינו של פורים צריך לחדור ("דורכנעמען") לא רק בחילוקי הזמנים, אלא גם בחילוקי המקומות, עד לדרגה היותר תחתונה שבמקום, שזהו עניין דכפרים – כי,

(16) בנוסח "הנרות הללו".
(17) ראה נטעיי-גבריאל – הל' פורים פנ"ט ס"א, ובחלק השו"ת סכ"ח. וש"נ. לקוטי לוי"צ אגרות-קודש עמ' רסו ואילך.
(18) ראה זח"ג צ"ה, – הובא במג"א א"ח סתמ"ד סק"ב (בשם השל"ה).
(19) ראה מג"א א"ח סת"ר סק"א (ממהרי"ל). פרמ"ג שם.

אבל (רח"ל) תוך שבעה, הולך לבית-הכנסת להתפלל ערבית⁵³ ולשמוע קריאת המגילה⁵⁴. אם אין בעל-קורא מובהק כמוהו, יקרא הוא את המגילה לפני הציבור וגם יברך⁵⁵. ואין לו לראות מיני שמחה⁵⁶. פורים נחשב כשבת לעניין אבילות, היינו שנחשב במניין שבעה, ונוהג רק אבילות שבצינעא, אינו יושב על הקרקע ונועל נעליו⁵⁷. לעניין משלוח-מנות, ראה להלן.

בתפילת ערבית אומרים 'ועל הניסים', ואין מפסיקים להכריז זאת קודם שמונה-עשרה [אלא מכים על השולחן כדי להזכיר]. (שכח 'ועל הניסים' – אם נזכר קודם "ה" של פיוס הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר "ה" אינו חוזר. אך קודם "יהיו לרצון" האחרון יאמר: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי...")⁵⁸. לאחר מכן, אומרים קדיש-תתקבל⁵⁹.

"אין מקום לשמיעת קריאת מגילה וכו' על-ידי [רמקול] טלפון ורדיו [וכן לגבי כל סוג

קודם קריאת המגילה. אם חלש מותר לטעום פירות וכדומה ומשקאות קלים ללא הגבלה, ומיני מזונות עד כביצה (ומי שצריך לקרוא מגילה וקשה לו בגלל התענית, ודאי יכול להקל בזה), וחולה מותר אפילו לאכול ממש, אך יבקש מאדם אחר שיזכירנו לשמוע מגילה אחר-כך⁴⁹.

צאת הכוכבים באזור המרכז: 6:19.

* סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה: ליל פורים ופרוות, יום חמישי בלילה אור ליום שישי – כל הלילה.

יום שישי

י"ד באדר – פורים⁵⁰

לקראת קריאת המגילה, ביום חמישי בערב, ליל פורים, מנהגו ללבוש בגדי שבת ויום-טוב⁵¹.

"במגילה שכתב אדמו"ר מהר"ש נ"ע: (א) לא כל העמודים מתחילים בתיבת "המלך". (ב) עשרת בני המן אינם בעמוד בפני עצמו"⁵².

49) רמ"א ומשנה-ברורה סו"ס תרצ"ב.
50) הנהגות בירושלים בימי פורים משולשי זה, פורטו להלן בסוף הלוח.
51) בדורות קודמים נהגו בהרבה מקהילות חב"ד, ובדורנו – בבית חיינו, ובשנים האחרונות נתפשט בין חסידי חב"ד בכל מקום, ללבוש בגדי יום-טוב. וי"א שהרבי הורה כך באחת משיתותיו, למרות שמנהג זה בסי המנהגים הוא הראשון מימנהגי האדמו"רי ש"אינם הוראה לרבים" – 'אוצר' עמ' רנד והתקשרות: גיליון לו עמ' 14, עיי"ש. (בכ"ף החיים ומשנה-ברורה ס"י תרצ"ה הביאו שיש ללבוש בגדי שבת **מבערב**. וכן משמע בספר-המנהגים שכתב זאת לפני נתנית מחצית-השקל. ראה גם התועודיות תשמ"ט ח"ב עמ' 439.)

52) ספר-המנהגים שם, וש"נ. צילום ברור בהקטנה של שני עמודים ממגילה זו נדפס בסי איגרות-קודש אדמו"רי המהרי"ש, ברוקלין תשנ"ג, עמ' קמ, ובספר התולדות: של אדמו"ר המהרי"ש, ברוקלין תשנ"ג, מול עמ' 21. במגילה זו כתוב: "להרג ולאבד" (ללא ואי); "יואיש לא עמד בפניהם"; ושם ב"המ"ן ארד"י חסר, ועוד פרטים שהובאו ב'אוצר' עמ' רסד ואילך. ודאי שיש לכתוב כן לכתחילה, ואף לתקן אם כתבו אחרת (ואינו דומה לדיון על תיקון בסי"ת כשיש חילוקי דעות – ראה תשובת הדברי-נחמיה חי"ו"ד ס"י כא, נדפסה גם בהוספות לשו"ע אדמו"רי כרך ה' עמ' 1900 –

כיוון שהמגילה כשרה בכל אופן).
53) ראה הערות הגר"י פ"ש"ר לס' פני ברוך עמ' תסא. ולכאורה גם אם יוצא מביתו לפני הלילה כדי להגיע בזמן לתפילה ולמגילה בבית-הכנסת, לא גרע מסליחות של ערב ראש-השנה (רמ"א ס"י תקפ"א ס"א ומחה"ש שם).
54) רמ"א ס"י תרצ"ו ס"ד.
55) גשר-החיים ח"א עמ' רסא, רסג. שם הוכיח שיברך גם שהחיינו, שלא כבחנוכה, כיוון שכאן הברכה גם בעד עצמו, עיי"ש. וכן דעת רוב האחרונים, נסמנו בילקוט-יוסף – מועדים עמ' רמד.
56) גשר-החיים שם ע"פ המג"א תרצ"ו ס"ק ב, ושלפי דעות אחרות רק מנעט בזה.
57) גשר-החיים ח"א עמ' רסא.
58) א"ר ס"י תרפ"ב (בק"ו מברמה"ז – שם כתב אדה"י בסי קפז ס"ח י"כן יש לנהוג), משיבוי וכ"ף החיים שם. והכוונה קודם יהיו לרצון **השני** (ראה בס' אש"י-ישראל פמ"ח הע"י, ושי"ט).
59) יחידים לא ייצאו לקדש את הלבנה לפני קריאת המגילה (דפיסוסמי ניסא בציבור עדיף, אפילו במקרה שהגיע המועד האחרון, ראה שו"ת נודע-ביהודה קמא ס"י מא ועוד, נסמנו בנטעיי-גבריאל הל' פורים פרק מט. ועיי"ש אם השאלה נוגעת לרוב הציבור. וכשי"כ השנה, שיש זמן אפילו לכתחילה כל הלילה).

קטנים לתת ג' מחצית השקל מכספם [ו"מפורסם המנהג לתת גם עבור כל בני הבית"⁴²], ובאופן שההורים עוזרים להם, שיוכלו לתת זאת מתוך הרחבה, ושיישאר להם עוד מספיק כסף לצורכיהם, כך שלא יחסר להם כלום⁴³.

מנחה:

התפילה – "בשעה מאוחרת"⁴⁴. וידבר וקטורת, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'ויהל' כבשחרית, לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים לאחריה חצי קדיש. מפטירים 'דרשו ה' במצאנו', ומברך אחר-כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש⁴⁵.

גם היחיד אומר 'עננו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע", ואם שכח (וכבר אמר שם ה' דסיום הברכה) אומר בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור' קודם 'יהי לרצון' האחרון, והשי"ן אומר כבשחרית בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. הנוהגים נשיאת-כפיים בכל יום, נושאים כפיים בתפילה זו⁴⁶, וכשאין נושאים כפיים אומר השי"ן ברכת כוהנים.

אין אומרים תחנון, ולא 'אבינו מלכנו'.⁴⁷ הרבי חידש את המנהג הישן (שמקורו במשנה) לומר "דברי כיבושין" אחרי מנחה דתענית-ציבור: "כדאי לעורר על המנהג הנ"ל, שבמקומות שאפשר לפעול זאת, יאמרו אחרי מנחה (כמה מילים, לכל הפחות) 'דברי כיבושין', או מזמור תהלים המתאים לעניינים אלו, ובמקומות שמצד טירחא דציבורא [או מצד ביטול מלאכה, וכיצא-בוה] אי אפשר לפעול זאת – על-כל פנים יהרהרו במחשבה עניין של 'דברי כיבושין', ומאחר ש'רחמנא ליבא בעי' – ובפרט עניינים הקשורים בתשובה, ש'עיקר התשובה בלב' – הרי 'מחשבה טובה, הקדוש-ברוך-הוא מצרפה למעשה'⁴⁷.

קריאת המגילה ב'מבצעים':

בשעת-הרחק, ניתן להתחיל את הקריאה בברכה מתחילת השקיעה (האמיתית, שהיא כ- 4 דקות אחרי השקיעה הנראית, באזור המרכז: 6:00). ובשעת-הרחק-גדול – אפילו מ'פלג המנחה' (באזור המרכז: 4:41)⁴⁸.

טעמייה: גם לאחר צאת-הכוכבים, אין לאכול

44 ספר-המנהגים עמ' 48 ובהערה – עי"פ הגמי (תענית כו, סעי"ב. הובאה להלכה בשו"ע אדה"ז סי' קכט ס"א), שבתעניות "שאינן בהן נעילה" נוהגים להתפלל מנחה רק "יסמוך לשקיעת החמה".
45 בסרטי הווידאו נראה, (שגם) כאשר היה הרבי שי"ן, התחיל את החצי-קדיש במנחת תענית-ציבור מייד לאחר סיום ברכת-ההפטרה (כדי למנוע הפסק, ע"ד מנהגו במנחת שי"ן), ותוך-כדי אמירתו אמרו 'יהללו והחזירו את הסי"ת לארון הקודש'.
46 לוח כולל-חב"ד בצו"ג, עשרה בטבת וכו', ובתענית זו נשמט. ולכאורה יש לנהוג כן להקפיד עכ"פ כהספרדים שלא לישא כפיים אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כ"פ החיים שם סי' ז, ע"פ הביח. וראה ליקוטי-יוסף מועדים עמ' 550 ושי"ן, ונטעי-גבריאל ה"ל בין-המצרים פ"יז סי' ושי"ן).

ועניינה: נתינה בבת-אחת סכום השווה לכל – עבודה שלמעלה מגדרי האדם, יהתועודותי תשי"ח ח"י עמ' 311.
42 מניא סי' תרצ"ד ס"ק ג מהגהות מיימוניות, כ"פ החיים שם סי' כז, דרכי חיים ושלום סי' תתמ"ג, שיחת תענית אסתר תשמ"ט – 'יאצרי עמי רגג'. ולכאורה כאשר הם נותנים בעצמם, אין האב צריך לתת עבורם.
43 שיחות-קודש תשנ"ב ח"י עמ' 787. ובספר-המנהגים שם, שהאדמו"ר נתן מחצית-השקל גם בעד הרבנית ובנים ובנות קטנים, ע"כ. וכמו ששינוי (שקלים פ"א מ"יה) "אם שקלו – מקבלים מהם".

אגב, מלשון הרבי "מחצית השקל" משמע כמנהג הרווח שאין נהרגין מלומר שנתנון לימחצית השקל, ולא כמ"ש בלוח אי"י ועוד לומר דווקא "זכר למחצית השקל" (ע"ד החשש ישאל לייחד בשר לספח" בסי' טסט, ע"פ מסכת סופרים פכ"א הי"ד, סידור רע"ג, שו"ת גאוני מורח ומערב סי' מ, שו"ת מהרש"ם ח"י סי' ע"ד ועוד). והטעם נתבאר בשיחות-קודש תשכ"ו עמ' 219, כיוון שמוכח מהגמי ב"ב ט"א, ורשי"י ותוסי שם, וכן מהלימוד מהפסוק "כי באמנה הם עושים" שנאמר במחצית השקל, לענייני צדקה – שגם היא עניינה 'צדקה', עיי"ש. וראה גם ליקוטי-שיחות חכ"א עמ' 469. סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 287.

וששון ויקר" ברוחניות ממשיכים עניינים אלו בגשמיות.

אמנם, נתבאר לעיל בהמאמר²⁶ בפירוש הכתוב²⁷ "רודי שלח ירו מן החור", שהקב"ה אינו מתחשב בכל החשבונות, אפילו לא בהחשבונות רבית-דין של מעלה ועושה את כל העניינים כדי לעזור ליהודי להיות במעמד ומצב ד"אחותי", ואחר-כך "רעייתי", ואחר-כך "יונתי" ואחר-כך "תמתי".

וכיוון שכן, לא מתחשב הקב"ה גם עם הסדר האמור, אלא מתנהג לפי הסדר השני, – כפי שלומדים עם ילד קטן, שמצד קטנות שכלו אי אפשר להתחיל ללמדו את המגילה לפי הדרש ואחר-כך ילמדו עמו הפירוש הפשוט, אלא הלימוד הוא בסדר הפוך: תחילה הפירוש הפשוט, ולאחרי כן, כאשר שכלו מתפתח, אזי לומדים עמו גם הרמוז והדרוש שבכתוב –

שגם אלו שמצד עבודתם אינם יכולים להגיע לעילוי הנדרש במעמד ומצב הרוחני, מצד צוק העתים או מצד איוו סיבה שתהיה – הנה מצד העניין ד"רודי שלח ירו מן החור", נותן להם הקב"ה "אורה ושמחה וששון ויקר" בכל העניינים הגשמיים, ואז יקויים בהם – כמאמר רבינו²⁸ – שהקב"ה ייתן לבני-ישראל גשמיות, ואז יראו בני-ישראל כיצד יכולים הם לעשות מגשמיות רוחניות.

(קטעים מהתוועדות חג הפורים ה'תשי"כ* – בלתי מוגה)

ז. והנה, בנוגע לפורים שבו נאמר "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", נתבאר לעיל (סי"ב בגוף השיחה) שאף שישנו הפירוש בתורה שבעל-פה "אורה זו תורה ושמחה זה יום-טוב וששון זו מילה ויקר אלו תפילין", הרי יש בתורה שבעל-פה גם כלל ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו".

ולכאורה, כיצד נעשית ההתאמה בין שני הדברים?

והעניין בזה – שכאשר יהודי מתנהג בחייו הרוחניים באופן ש"בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו", אזי נמשכת בחייו הגשמיים ההנהגה ד"ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו"²⁹.

ואין כאן שני דברים נפרדים, כי אם, משל ונמשל, פנים ופנים דפנים, שכן, כללות עניין הגשמיות הוא ירדת הרוחניות במדרגה תחתונה יותר עד שנעשית גשמיות, כפי שמבאר רבינו הו"ק³⁰ בארוכה שלכן נקראת התורה "משל הקדמוני"³¹, כיוון שכל העניינים שנוכרו בתורה ישנם גם למעלה, אלא ששם הוא באופן רוחני ונעלה יותר, ולדוגמה: ישנו אריה שלמעלה כפי שהוא בכיסא הכבוד, וישנו גם אריה בעולם העשייה, ועד שיכולה להיות היירידה לבחינת אריה דלעומת-זה.

ועל-דרך זה בנדון דידן: כדי לפעול שתהיה "אורה ושמחה וששון ויקר" כפשוטו – בדרך מלמעלה למטה – הרי זה באופן שכאשר ישנה "תורה" אזי נמשכת "אורה" כפשוטו, שנעשה אור בכל העניינים, וכמו כן על-ידי "שמחה

251. תש"ט עמ' 337. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ז ע' ט.
27. שה"ש ה"ב"ד.
28. ראה סה"ש תש"ו עמ' 99. תש"ח ע' 189. תש"ט עמ' 292. ה'ש"ת עמ' 343.
29. ההתוועדות נערכה באולם הגדול אשר ב-585 אלבאני עו. בסמיכות לראטלאנד ראוד.
30. פרש"י מכות י"ב.
31. תש"ט עמ' 337. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ז ע' ט.
23. ר"פ בחוקותי.
24. תו"א מג"א צ"ב.
25. שמואל"א כ"ד י"ד. וראה פרש"י משפטים כ"א י"ג. פרש"י מכות י"ב.

הכנות לפורים

הוראות בכתב ובעל־פה בעיקר מהשנים הראשונות □ רשימה ראשונה

מאת הרב מרדכי־מנשה לאופר

מצוות אלו. וכן את גודל הערך של מצוות אלו שהם עיקר עניין הפורים, שכן הגוירה היתה מצד היפך עניין האחדות, ולא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום.

הרבי סיים את דבריו:

ועל־ידי התעמולה, יתווספו אלפי יהודים לקיים מצוות אלו, וכן לקיים מצוות בכלל, דבר שביא את ביאת המשיח שיבוא בדור שכולו זכאי, במהרה בימינו.

חינוך לציות מגיל רך

בתקופת פורים תשכ"ד פרסם רב' מסויים בעיתון בשפה האנגלית מאמר שבו ניתח את משמעות האקטואלית של ימי הפורים והמסקנה: דרושה 'דמוקרטיה' ויש לצאת נגד דיקטטורה, ובכך קיים את "חסל מסכת פורים"...

בהתוועדות פורים תשכ"ד (שיחות־קודש תשכ"ד עמ' 210-208) דיבר הרבי בכאב־לב ויצא חוצץ נגד הדברים:

מדוע לא הוזכר במאמר (ולו בקצרה!) שבפורים יש לקיים מצוות משלוח־מנות ומתנות־לאביונים; יש לקיים את תקנת חז"ל לשמוע את קריאת המגילה ("על־אחת־כמה וכמה שמתביישים להזכיר את המשמעות של "יוקר", "אורה שמחה וששון")! גם אם דמוקרטיה היא עניין חשוב – אך איזו שייכות יש לכך עם חג הפורים!?

לאמיתו של דבר ההיפך הוא הנכון: כשמגיעים ימי פורים יש (על כל מנהיג, מלמד מורה ומחנך, רב וכדומה) לפרסם קול קורא לבני ישראל ברוח מגילת אסתר ופירושה על־ידי חז"ל ש"אורה – זו תורה", "שמחה – זה יום־טוב", "ששון – זו מסלה"

בשנים הראשונות לנשיאותו של הרבי התמקדו ההוראות העיקריות במאמרי חסידות שהרבי הציע ללמוד בימי הפורים, בהתוועדויות פנימיות של אנ"ש ותלמידי מוסדות החינוך (ולכל היותר עם קבוצות חיילי צה"ל שהגיעו לבקר בכפר־חב"ד).

בט' באדר תשי"ג כותב הרבי למר דוד הלמן: ולימי הפורים הבע"ל [=הבאים־עלינו־לטובה] הצעתי לאנשי שיחיו שילמדו מאמר הפורים תשי"א, שנדפס בקונטרס בפי"ע [=בפני עצמו] בקונטרס ק', הנמצא זה מכבר במחננו...

שנה לאחר־מכן נשנתה אותה ההוראה. למחנכים הורה הרבי לנצל את ימי הפורים בהתוועדות עם התלמידים (כמו להרה"ח הרב משה־יצחק העכט מניו־הייבן).

"עיקר עניין הפורים"

בשנת תשכ"א הכריז הרבי על החדרת שתיים ממצוות היום – משלוח־מנות ומתנות לאביונים בקרב בני הנוער. לאחר מלחמת ששת הימים החלו הפעולות עם חיילי צה"ל בהיקף נרחב.

הלך ניצוצות שיש בהם חידושים על הדברים שהתפרסמו במדור זה בשנים קודמות: בהתוועדות שבת קודש פרשת משפטים מברכים חודש אדר תשכ"ג (שיחות־קודש' תשכ"ג עמ' 209) מזכיר הרבי:

כבר דובר בשנים הקודמות באריכות, חובת ההשתדלות והפירסום בעניין משלוח־מנות ומתנות לאביונים שמצד החינוך גם קטנים וקטנות מחוייבים בזה, וצריך לפרסם כיצד בנקל לקיים

בקרית הפסוק "ויקרא בשם ה'" (וכן כשאומרים אותו בתפילה) יש להפסיק מעט בין "בשם" ל-"ה'", כי בפסוק מופיע תחת המלה "בשם" טעם מפסיק, הטעם 'טיפחא'³⁶.

מחצית השקל:

נותנים 'מחצית־השקל' לצדקה [ובפרט לבית־הכנסת ובית־המדרש, שהם בדוגמת המשכן והמקדש³⁷] ביום התענית³⁸ לפני מנחה³⁹, וזכר למחצית־השקל שקשורה לנס פורים, "הקדים שקליהן לשקליו"⁴⁰.

כל אחד נותן שלושה מטבעות של "מחצית" מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן [בארה"ק ת"ו בימינו: שלושה חצאי־ש"ח]⁴¹, ומנהג זה כולל את כל ישראל, ועל־כל־פנים – כל אחד מבין עשרים שנה ומעלה, או החל מי"ג שנה. ומה טוב ומה נעים – שיחנכו גם

א־ל רחום שמך / עננו ה' עננו / מי שענה לאברהם / רחמנא דעני²⁶ / 'אבינו מלכנו' הארוך²⁹, וכו': 'ברך עלינו שנה טובה'; 'זכרנו ל...' [ולא 'זכרנו ב...'³⁰] / ואנחנו לא נדע / חצי קדיש.

קריאת התורה:

קוראים 'ויחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק שלושה מתענים³¹.

מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה³². ואם קראוהו, וצר לו להודיע זאת מפני חילול השם – יעלה³³.

את הפסוקים: "שוב מחרון אפך...", "ה' ה' א־ל רחום... ונקה", "וסלחת לעוננו" – אומר הציבור בקול רם ורק אחר שסיימו, אומר הקורא בתורה³⁴. כשעלה הרבי לתורה, התחיל לאומרם יחד עם הציבור³⁵.

28) במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן תפילה זו בסיום הסליחות (ספר־הניגונים, ניגון רמז).

29) במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן: "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה" (ספר־הניגונים, ניגון ו).

אין מנהגו לומר חלק מיאבינו מלכנו פסוק בפסוק קהל וחזן, אלא אומרים כולו יחדיו מתחילה ועד סוף (אוצרי אלול־תשרי עמ' קב).

בסידורי תורה־אור ותהלת־ה', והחל משנת תשמ"ט גם במחזור השלם, נדפס: זכויות (ה'ז' בשבא וה'כי בשורוק), ואת ע"פ לוח התיקון לסידור תו"א (ג. תשי"א – ובניגוד לסידורים הישנים) – 'אוצר מנהגי חבידי' שם עמ' קא.

30) ספר־המנהגים עמ' 45.

31) ספר־המנהגים שם.

32) שו"ע סי' תקס"ו ס"ו בשם יש מי שאומר, והובא למעשה בשו"ת צמח־צדק (שער המילואים ח"א סי' י, ובמהדורת תשנ"ד א"ח סי' ק).

במשניב ס"ק כ הביא מסידור דרך־החיים דה"ה למי שאין בדעתו להשלים התענית, ויש מקילין בזה (שערי־אפרים סי' ס"ט) כ במקום צורך גדול, ובשו"ת שואל־ומשיב תניא ח"ב סי' נח ושו"ת אפרקטא דעניא סי' עו מקילין בכלל, ולכאורה כן משמע משו"ת הצי"ץ הגי"ל המביא לצירוף גם י"ז שאכלו פחות מכשיעור" שהרי מדובר שאח"כ יאכלו כרגיל).

33) לוח כולל־חבידי' בצום גדליה, ממשנה: ברורה סי' תקס"ו סוף ס"ק בא ושו"ת מנחת־אלעזר ח"ב סי' עד.

34) שערי־אפרים שער ח סעיף קו.

35) וסיים עם השי"ץ, 'התקשרותי גיליון מ ס"ע 18. ודלא כמ"ש בשערי־אפרים שם, שאומר רק עם השי"ץ.

36) לוח כולל־חבידי', צום גדליה.

37) משיחות ש"פ שקלים תשכ"ד ותשמ"ב. אך אין בזה חיון משום שלילת תניית צדקה זו לעניים כפשוטה, ראה סה"ש תשי"א ח"א עמ' 303 (לקוטי שיחות ח"א עמ' 182, וסה"ש תנשי"א ח"א עמ' 320) – 'אוצר עמי רג. כשמניחים הגבאים קערה, רצוי לצייץ בה במפורש לאיזו מטרה נותנים בה.

38) ספר־המנהגים – מנהגי פורים. מלשון זו נראה, שאין זה רק קדימת הניתנה לפני פורים, אלא שיש לזה קשר ענייני עם התענית, כמ"ש במקור הדברים (מהרי"ל עמ' תכא, הובא בדי"מ סי' תרצ"ד). ובכ"פ החיים שם ס"ק כה מבאר "כדי שיהא צדקה עם התענית לכפרי". ולכאורה עפ"י צריך ליתנו או גם בירושים ת"ו, כמ"ש בלוח ע"חיים, ולא כמ"ש בלוח כולל־חבידי' (וכנהוג בין אנשי שם) ליתנו שם במנחת פורים דפריזס. וע"ע.

39) לוח כולל־חבידי', ע"פ הרמ"א סי' תרצ"ד סי"א ממרה"ל. 40) ספר־השיחות תשי"א ח"א עמ' 299.

41) רמ"א שם. בעבר לא היו בארה"ק מטבעות של 'מחצית', ולכן הורגלו לתת חצאי דולרים (ראה לוח עץ חיים, ופסקי תשובות סי' תרצ"ג הערה 25), אבל כעת אין טעם לזה. כן לא מצאתי טעם למה שיש נותנים ג' פעמים ג' מחציות. מהטעמים לזה: א) ברמ"א א"ח ר"ס תרצ"ד – כנגד ג' פעמים שכתוב 'תרומה' בפרשת שקלים. ב) רמז לשלושת ימים שצמו בימי אסתר, כדאיתא בספרים [מטה' משה סי' תשנ"ו, אליה־רבה סי' תקס"ו ס"ק ב] שביום התענית יש ליתן סכום הסעודות לצדקה, כדי שמה שאינו אוכל ושותה באותו יום אכן יעלה לקדושה ממש – 'שערי המועדים' אדר, עמ' קמה. ג) ע"ד 'אוריין תליתאי לעם תליתאיי' רמז

למתן־תורה בפורים 'קיימה מה שקיבלו כבר', התוועדויות תנשי"א ח"ב עמ' 332.

ומניקה¹², ויולדת כל ל' יום¹³ – פטורים מהתענית¹⁴.

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר¹⁵. השוכב לישון וברעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה בפירוש לפני השינה שיוכל לאכול או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתיה¹⁶.

עלות השחר באזור המרכז לדעה המקדימה: 3:37.

הציבור אומר 'עננו' רק במנחה. הש"ץ אומר (בחרת הש"ץ) 'עננו' בברכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'דפאנו', 'אם יש בבית-הכנסת אף רק שלושה מתענים'¹⁷. ואם

אין, אומרו ב'שומע תפילה'¹⁸. סליחות¹⁹:

אומרים אותן בעמידה²⁰, ובמיוחד: אשמנו, י"ג מידות, שמע קולנו, וכן אבינו מלכנו.

מנהגנו לאומרן אחרי אמירת תחנון, 'הוא רחום ו'שומר ישראל'²¹, בסדר דלהלן²²:

קווה קיווינו / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אדם בקום / א-ל מלך²³, ויעבור / כי עמך / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אתה הא-ל / א-ל מלך, ויעבור / במתי מספר²⁴ / א-ל מלך, ויעבור / זכור רחמי²⁵ / זכור לנו ברית אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע קולנו²⁶ / הרשענו ופשענו²⁷ / משיח צדקך /

12) וזקנים וטשושיכח (כה"ח תקי"ג ס"ק ו).

13) רמ"א שם. והיינו במעוברת אחר מי יום או שמרגשת חולשה יתירה, ומניקה – בפועל (ראה נטעי'גבריאל בין המצרים פי"ה, ושי"ט).

14) דינה כחולה (שו"ע אדה"ז סי' ס"ה), נטעי'גבריאל שם.

15) ולענין חתן וכלה בו ימי המשתה בתענית זו דנו בפוסקים, ורבים מקלין. ראה משני"ב סי' תרפ"ו בשער-הציון ס"ק טו, כף-החיים תקמ"ט סק"י ותרפ"ו סקט"ז וסי"ח כח, קיצושי"ע סי' קמא סי"ב, יהודה'דעת ח"ב סי' עח, ונטעי'גבריאל נישואין ח"ב פכ"ה ס"ג'ד ושי"ג.

16) בסידור אדמו"ר יסדר ספירת העומר כי שהצום מתחיל בעלות השחר. (וראה בזה: אנה"ת פי"ג, לקו"ש כרך כב עמ' 313 והתקשרות' גיליון קא עמ' 17 בשם הרבי, שהאמרו של לשעה מוקדמת יותר מדבר רק בתענית' תשובה ונע"ע שיחות'קודש – בלתי מוגה – תשנ"ב ח"ב עמ' 494 ע"י ציון 12). אמנם במקור הדיון שהרבי מציין שם בתוספתא תענית פי"ב היה הוא בתענית גשמים, ובגמ' פסחים ב"ב איתא ע"ז 'ותענית ציבור' תס"ג, וברש"י תענית יב סעי"א 'בכל תענית שהוא אוכל משתחשך, ואפילו בתענית יחיד', וברמב"ם הל' תענית פי"א היה הובא בב"י ושו"ע סי' תקס"ד נפסק שהדיון הוא בכל תענית שאוכלין בה בליכא 'בין ציבור בין יחיד' – ואולי כיוון שהנמשא מוקשה 'הבו דלא להוסיף עלה', ובפרט שברש"י הני"ל משמע שתענית ציבור קילא מתענית יחיד).

17) שו"ע סי' תקס"ד ונו"י. בכף-החיים שם סי' ז אוסר זאת משום אכילה לפני עלות השחר, אבל באג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ג עמ' עה איתא, שגם לפי האוסרים זאת בכלל על-פי הוזהר, מותר לכל הדיעות באם עושה זאת לרפואה, לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בזה.

18) ספר המנהגים עמ' 45, ושי"ג לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-צדק או"ח סי' תקס"ו ולשו"ת שלו שער המילואים סי"ח, עיי"ש. ואף באג"ק חט"ז עמ' שיג ובהגהות הרבי ללוח

כולל-חב"ד תשט"ז (הובא בלוח זה להיום) מעתיק הרבי רק "גי מתענים" ללא איזכור ה"שבעה שאכלו" כלל (וראה 'התקשרות' גיליון לג עמ' 18).

18) משנה ברורה סי' תקס"ו ס"ק יג.

19) סידור תהילת ה' (הישן) עמ' 359. החדש – עמ' 394.

20) מובא מסי' קיצור שלי"ה.

21) כך נהגו תמיד במניין של הרבי (ואינו דומה לסליחות דצום גדליה, כי שם נכלל 'שומר ישראל' בנוסח הסליחות עצמו).

22) ע"פ לוח כולל-חב"ד, ספר המנהגים עמ' 53, וליקוט טעמים ומקורות' מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הנדפס בסוף יסדר הסליחות על-פי מנהג חב"ד.

כשהיה הרבי מתפלל עם הציבור (נכון בעברו לפני התיבה בשנות האבילות תשכ"ה ותשמ"ח), לא היה אומר 'אשמנו, כיוון שכבר אמרו בסדר התפילה, אך בשנת תשכ"ו יצא רק לאמירת הסליחות, ואז אמר 'אשמנו מפני שלא היה אצלו בסדר התפילה ('אוצר' עמ' רג).

23) וצ"ל בו 'כהודעת', כנדפס בכל מקום במחזור השלם ובסליחות – מנהג חב"ד, ולא 'כמו שהודעת' כנדפס בסידור תהילת ה' (הישן) עמ' 344.

24) פיוט מסוג 'פזמון'. בסוף 'פזמון' 'ברובם המכריע של סליחות הנדפסות – חזורים חלק מחרוזת הראשון בין חרוז לחברו' ובסוף הפיוט חזורים את כל החרוז הראשון (תערה 4 בליקוט טעמים ומקורות' הני"ל), אך בוודאי מתענית' אסתור תשמ"ח ברור שהרבי חזר את כל החרוז הראשון גם בין כל בית ובית.

25) סידור תהילת ה' הני"ל עמ' 347. וצ"ל 'פקדנו בישועתך', ללא וא"ו, כבפסוק, וכן נדפס בסליחות – מנהג חב"ד.

26) פתחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל, עד הפסוק 'אל תעובני ולא עד בכלל, ואחרי 'אתה תענה, ה' אלוקינו' סוגרים הארון.

27) מדלגים 'או"א... אשמנו... סרנו...' כיוון שכבר אמרו זאת בנוסח התפילה.

בלקף נרחב במיוחד. במדור זה (גיליון קלט עמ' 14-10) פרסמנו בשעתו דו"ח מפורט על המבצע.

רישומים ודיווחים מ'מבצע פורים'

ביומנו של הרה"ח הרב אפרים וולף ז"ל יש רישומים משיחות טלפון שהתנהלו ממזכירות הרבי עמו וכן של דיווחים לרבי. מרשימות אלה ניתן ללמוד על ההתעניינות המרובה מצד הרבי במבצע ובפרטיו, וכן על גיוס כללי של עסקני חב"ד באה"ק ת"ו להצלחת המבצע. להלן כמה קטעים:

בי"ב אדר תשל"א הוא כותב לרבי: "ר"ש מיידנצ'יק ביקר בחיל האויר וסיכם איתם שוב שיעמידו לרשותנו אווירון בפורים, אולם מטעם פיקוד הדרום הודיעו שבגלל מצב הכוננות אין אפשרות לבקר במעוזים בתעלת סואץ, על-כן אנו חושבים שבאוויר הדרום נבקר באווירון במחנות שבסיני ולא בתעלה".

מכתב נוסף לרבי בי"ז אדר תשל"א: "מבצע משלוח-מנות עבר לפי כל הדיווחים בהצלחה, ועשה רושם גדול וטוב מאוד באה"ק. אנו מניחים כי מכל מקום שלח דו"ח לכ"ק אדמו"ר שליט"א, מכיוון שאין לנו בדינו הרהור"ת לשלוח פרטים.

"ח אדר תשל"א: לכבוד הרב ח.מ.א. שי' חדקוב. בהמשך לשיחה הטלפונית מאתמול:

לדווח בפרטיות בקשר למבצע משלוח-מנות כולל דיווח על ההכנות למבצע ומה שיותר פרטים ובמדייק. אנו מכינים עתה דיווח על כך וכן ביקשנו מר"י ליכוב שידווח על המבצע. שאלתם אם הגיעו המכתבים לאלמנות שנשלחו לגב' שפרה גולומבוביץ.

כ' אדר תשל"א, מכתב לרבי: בהמשך לדו"ח שנשלח בקשר למבצע משלוח-מנות, אנו רושמים בזה בקשר להכנות למבצע זה. כאשר נתקבלה בצא"ח הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, חשבו על קיום המבצע באופן מצומצם, הדיינו רק בכסיסים אשר במרכז הארץ. לאחר

כלומר: אין להתחשב בכך שהאדם קטן ואינו בר-דיעה, אלא מיד מכריחים אותו ללכת בדרך התורה והמצווה באופן של ברית עולם, וחינוך זה יחדור בקרב עד אשר (יהיה זה באופן ש) בהולכו ברחוב ייווכחו שענין של תורה ומצוות אצלו הוא בעל ערך וחשיבות (ישל כבוד ויקר"), ולחנכו באופן כזה שגם בחיי היומיום בעולם-זהה הגשמי יש להשתיתם על ציות להוראות הסנהדרין אשר בראשם מרדכי היהודי!

"קיימו וקיבלו עליהם ועל זרעם" – לא חינוך ילדים שיגדלו על-פי דעת עצמם!...

סיוע ממזכירות הרבי

ככ"ו בשבט תשכ"ח כותב מזכירו של הרבי, הרב חמ"א חורוקוב ז"ל אל הרב ישראל לייבוב ז"ל, יו"ר צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק:

במענה להודעתו – במכתבו מיי"ג שבט – שבעה-שי"ת התחלתם כבר בהכנות למבצע משלוח-מנות, ושאלתו אם גם בשנה זו תוכל לקבל את התמיכה כדאשתקד, הנו להסכים לאותה ההקצבה, ובאותם התנאים, כדאשתקד.

בנוסף לכך הוא מוסיף:

דיברנו עם הרב [חיים] גוטניק שי' בדבר תמיכת אוסטרלאלי למבצע האלמנות והיתומים, והבטיח להשתדל בזה, מתאים לבקשתו.

לעורר כבר משבת זכור

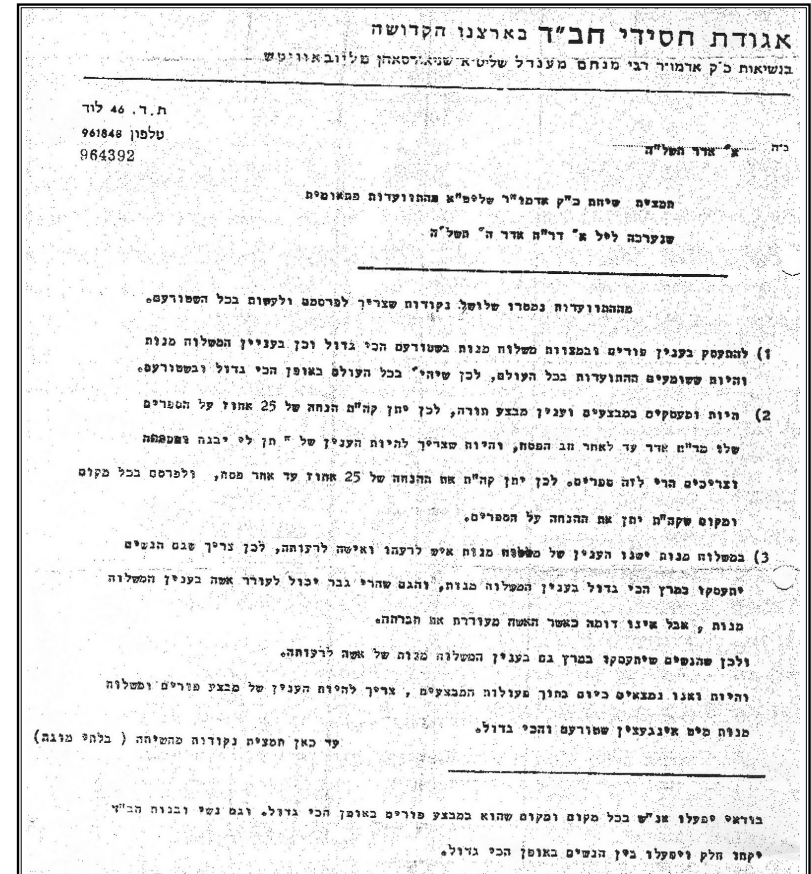
ביום שישי, ח' באדר תשכ"ח, נכנס מזכירו של כ"ק אדמו"ר הרה"ח הרב יהודה-לייב שיחי' גרונר אל הרבי.

בהיכנסו אמר לו הרבי (לפי הרשום ביומנו): הנני רואה שאתה נוסע לשבת; שיגרתי פתק שמשבת זכור יתחילו כבר לעורר אודות משלוח-מנות ומנות-לאביונים עם כל השטרעם שיתחילו לעורר על זה כבר משבת זכור היות שהיא שייכת לפורים, ולדבר על-כך עם כל השטרעם.

דיווחים מ"מבצע פורים" תשל"א

בפורים תשל"א התנהל 'מבצע פורים'

התדברות בינינו בהשתתפות ר"י לייבוב, ר"ש מיידנציק, ר"ש חפר ואני סיכמנו כי המבצע צריך להקיף כמה שיותר ובעיקר במרחבי הגבולות שיהיה רושם טוב וחזק. בהתאם לכך בא ר"ש מיידנציק בדברים עם חיל האוויר שהבטיחו אווירון לכך. הם חשבו שהמבצע מיועד רק לחיל האוויר, וחשבו כי המשלוח מנות ייעשה על-ידם, לכן הציעו שיהיה מנות גדולות יותר. לאחר מכן הוסבר להם כי המנות ישלחו על-ידי צא"ח, הסכימו להעמיד האווירון לשרות זה. מיד לאחר מכן התקשר ר"ש מיידנציק עם שאר זרועות הצבא היינו פקוד דרום, צפון, מרכז, שריון וכו' וסיכמם איתם שיבקרו בסיסים אצלם למשלוח מנות. לאחר מכן הודיעו מחיל האוויר כי בטל העניין... (כאן נקטע היומן).

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת ויקרא

ח' באדר-ב' – פרשת זכור

מן הדין יש לגלול את ספר-התורה השני לפרשת זכור לפני תפילת שחרית (אם לא עשו זאת קודם-לכן).¹

שחרית: מוציאים שני ספר-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את הספר השני ואומרים חצי-קדיש, הגבהה וגלילה, ובספר השני קוראים למפטיר בפרשת תצא (דברים כה, יד-ט): "זכור...".²

לדעה הנפוצה של הפוסקים העיקריים, פרשת זכור היא מן התורה.³

לכמה פוסקים, גם נשים חייבות בשמיעתה, וכפי שנהגו נשי ישראל [ב-דרורותינו] לבוא לבית-הכנסת לשמיעת פרשת זכור.⁴

כתב כ"ק אדמו"ר: "בקריאת פרשת זכור (ופרשת תצא) – וכן בקריאת פורים (ופרשת בשלח): "זכור עמלק" בצירי או בסגול – יש בזה מנהגים שונים, ולא שמעתי הוראה בזה. לכאורה נכון לקרות שניהם, ובפרשת זכור

(ופרשת תצא) להקדים 'זכר' (צירי סגול) ואחר-כך 'זכר' (סגול סגול), ובקריאת פורים (ופרשת בשלח) להקדים 'זכר' (סגול סגול) ואחר-כך 'זכר' (צירי סגול)."⁵

כבר לפני כמה דורות כתבו גדולי ישראל שיש לבטל את המנהג 'להכות' את עמלק בקריאה זו.⁶

הגבהה וגלילה לספר השני.⁷

אם יש רק ספר-תורה אחד, אין מגביהים אחר חצי קדיש אלא גוללים לפרשת זכור. ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר עליית המפטיר. אולם את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרה: "כה אמר ה' צבאות, פקדתי..." (שמואל-א טו, ב-ה).⁸

אומרים 'אב הרחמים', וכן 'צדקתך' במנחה.

יום חמישי

י"ג באדר – תענית-אסתר¹⁰

חולה (אפילו שאין בו סכנה), מעוברת

(5) ספר-המנהגים עמ' 72, והביאור באריכות בהערה שם. לכאורה, לאלה הקוראים בתורה במבטא הספרדי או במבטא הנהוג באר"ק שאינם מבדילים כלל בין צירי לסגול, אין מקום לכל זה.

(6) בילקוט-יוסף כרך ה (מועדים) עמ' רנט הביא זאת משוית בן מיון ומהר"א פאלאג'י. וראה 'התקשרות' גיליון קט עמ' 18.

(7) רגילים שהאוחז את הס"ת הראשון אינו עומד להגבהת הס"ת השני (וכ"פ בשו"ת קנין-תורה ח"ה סי' טז).

(8) ספר-המנהגים עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.

(9) היום-יום לשי"פ זכור, אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח עמ' קסד, וכן משמע מסתימת לשון רבינו בסידורו – קצות-השולחן סי' פג בבדי-השולחן סוף ס"ק יג. לוח כולל-חב"ד.

(10) טעם מחודש בשם 'תענית אסתר', ראה בליקוטי שיחות כרך ו עמ' 371.

(11) רמ"א סי' תרפ"ו סי"א. וכן המצטער הרבה מכאב עיניים

(1) שהרי 'אין גוללין ס"ת בציבור' כנפסק בסי' קמד סי"ג ועיי"ש בב"י ד"ה וכתב המרדכי.

(2) לוח כולל-חב"ד.

(3) שו"ע אדמוה"ו סי' רפב סט"ז [הכוונה רק לעצם עניין הקריאה בציבור, אך פרטי הקריאה – בשבת זו דווקא וכו' הם מדרבנן, ראה סה"ש תשמי"ט ח"א עמ' 341 הע" 3 ובשוה"י]. וראה בהנסמן באנציקלופדיה תלמודית כרך ב עמ' קסו, ערך 'ארבע פרשיות' הערה 59 – שיחת שי"פ זכור תשמי"א, הנחת ה"ת סי"א. וראה 'התועודיות' תש"מ ח"ב עמ' 1188. תשמי"ט ח"ב עמ' 443.

(4) משיחת פ' זכור תשמי"ג. לשונות שונים בשיחות הרבי וכו' בנדון הובאו ב'אוצר מנהגי חב"ד' – חודש אדר (נדפס יחד עם מגילת אסתר ושערי מגילה), הוצאת היכל מנחם, ירושלים תשס"ב. להלן: 'אוצר' עמ' רמה.

(5) א"כ אין לברך ברכת התורה על קריאתה לנשים בלבד (שו"ת מנחת-יצחק ח"ט סי' סח).